

JAMHURI YA MUUNGANO YA TANZANIA

WIZARA YA KILIMO

BODI YA KOROSHO TANZANIA

**MWONGOZO WA USAMBAZAJI WA PEMBEJEO ZA RUZUKU KWA
WAKULIMA WA KOROSHO NCHINI MSIMU WA 2023/2024**

***Mwongozo huu umetolewa chini ya Sheria ya Tasnia ya Korosho
Na. 18 ya Mwaka 2009 na Kanuni zake za Mwaka 2010***

Umetayarishwa na:-

*Bodi ya Korosho Tanzania,
S. L. P 533,
MTWARA.*

Mei, 2023

YALIYOMO

YALIYOMO.....	2
TAFSIRI YA BAADHI YA MANENO YALIYOTUMIKA	4
DIBAJI	5
1.0 UTANGULIZI.....	7
2.0 MWENENDO WA USAMBAZAJI WA PEMBEJEO NA UZALISHAJI WA KOROSHO NCHINI.....	7
3.0 MADHUMUNI YA MWONGOZO	8
4.0 MBINU ZILIZOTUMIKA KATIKA UTAYARISHAJI WA MWONGOZO	8
5.0 UPATIKANAJI WA PEMBEJEO MSIMU WA 2023/2024.....	8
6.0 UDHIBITI WA UBORA WA PEMBEJEO	11
7.0 GHALA KUU ZA PEMBEJEO	11
8.0 USAFIRISHAJI WA PEMBEJEO	11
9.0 MFUMO WA KIDIJITALI WA UGAWAJI WA PEMBEJEO	11
10.0 USAJILI WA VITUO VYA KUGAWA PEMBEJEO	12
11.0 UTARATIBU WA UGAWAJI WA PEMBEJEO.....	12
11.1 Usajili/Uhuishaji wa Kanzidata ya Wakulima.....	12
11.2 Mgao na Ugawaji wa Pembejeo kwa Wakulima	12
12.0 JINSI MFUMO WA KIDIJITALI UTAKAVYOFANYA KAZI	13
13.0 UTOAJI WA ADHABU	14
14.0 USIMAMIZI, UFUATILIAJI NA TATHMINI.....	14
14.1 Muundo wa Kamati ya Kitaifa	14
14.2 Muundo wa Kikosi Kazi cha Mkoa	14
15.0 UGHARAMIAJI KWA WANAOHUSIKA NA USIMAMIZI NA UFUATILIAJI	15
17.0 UGHARAMIAJI WA SHUGHULI ZA USAMBAZAJI NA UGAWAJI.....	15
18.0 UTARATIBU WA KUPOKEA NA KUSHUGHULIKIA MALALAMIKO	15
18.0 MGAWANYO WA MAJUKUMU	15
18.1 Wizara ya Kilimo	15
18.2 Sekretarieti za Mikoa	15
18.3 Bodi ya Korosho Tanzania	16
18.4 Tume ya Maendeleo ya Ushirika Tanzania.....	16
18.5 Halmashauri	16

18.6	Vyama Vikuu vya Ushirika	17
18.7	Vyama vya Ushirika vya Msingi	17
18.8	TARI Naliendele	17
18.9	Mamlaka ya Udhibiti wa Afya ya Mimea na Viuatilifu Tanzania.....	18
18.10	Kamati ya Kitaifa ya Usimamizi wa Pembejeo za Ruzuku za Korosho	18
18.11	Kikosi Kazi cha Mkoa.....	18
18.12	Kamati ya Pembejeo ya Wilaya	18
18.13	Wazabuni wa Pembejeo.....	18
18.14	Wakulima wa Korosho	19
18.15	Taasisi za Fedha	19
18.16	Waandishi wa Habari	19
19.0	WAJIBU WA PAMOJA	19
20.0	MUDA WA UTEKELEZAJI.....	19
21.0	ILANI.....	20
22.0	HITIMISHO	20

TAFSIRI YA BAADHI YA MANENO YALIYOTUMIKA

Katika Mwongozo huu, maneno yafuatayo yanatafsiriwa kama ifuatavyo:-

“Sheria”	maana yake ni Sheria ya Tasnia ya Korosho Na. 18 ya Mwaka 2009.
“Mwongozo”	maana yake ni Mwongozo wa upatikanaji na ugawaji wa pembejeo na mabomba katika zao la korosho nchini kwa msimu wa mwaka 2023/2024 unaotolewa chini ya sheria ya tasnia ya korosho na. 18 ya mwaka 2009 na kanuni zake za mwaka 2010.
“MAMCU Ltd”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Wilaya za Mtwara, Masasi na Nanyumbu.
“TANECU Ltd”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Wilaya za Newala na Tandahimba.
“TAMCU Ltd”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Wilaya ya Tunduru.
“RUNALI”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Wilaya za Ruangwa, Nachingwea na Liwale.
“LMCU”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Wilaya za Lindi na Kilwa (Lindi Mwambao).
“CORECU Ltd”	maana yake ni Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Mkoa wa Pwani.
“TACACU”	maana yake Chama Kikuu cha Ushirika kutoka Mkoa wa Tanga.
“Wazabuni”	maana yake ni makampuni yanayosambaza pembejeo na Mabomba nchini ambayo yamefunga mkataba na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika kwa ajili hiyo.
“TPHPA”	<i>Tanzania Plant Health and Pesticides Authority</i> (Mamlaka ya Udhhibiti wa Afya ya Mimea na Viuatilifu Tanzania). Zamani ilikuwa ikijulikana kama TPRI (<i>Tropical Pesticides Research Institute</i>) yaani Taasisi ya Utafiti wa Viuatilifu vya Kitropiki.
“Kampuni ya Pamoja”	Kampuni iliyoanzishwa na Vyama Vikuu vya Ushirika MAMCU Ltd, TANECU Ltd, TAMCU Ltd, CORECU Ltd, RUNALI na LMCU kwa ajili ya ununuzi wa pembejeo, mabomba na magunia na kusambaza kwa wakulima nchini. Kampuni hiyo imesajiliwa kwa jina la Korosho Cooperative Joint Enterprise Limited.

DIBAJI

Zao la korosho ni mojawapo ya mazao makuu ya biashara nchini yanayoliingizia Taifa fedha nyingi za kigeni. Kwa mujibu wa ripoti ya Benki Kuu ya Tanzania (BoT) ya mwaka 2021/2022 korosho iliongoza kwa kuchangia Dola za Marekani milioni 159 ikifuatiwa na kahawa, tumbaku na pamba. Kwa kuzingatia umuhimu huu, katika msimu wa mwaka 2023/2024, Serikali imepanga kusambaza pembejeo na mabomba ya ruzuku kwa wakulima. Lengo la mpango huo ni kuongeza tija na uzalishaji wa korosho ghafi na hatimaye kuleta manufaa ya kipato kwa wakulima na Taifa kwa ujumla.

Utayarishaji wa mwongozo huu umeshirikisha maoni ya wadau katika mnyororo wa thamani wa zao la korosho hapa nchini ikiwemo Mamlaka za Serikali ngazi ya Mikoa na Wilaya, Taasisi za Serikali, Vyama vya Ushirika na Wakulima. Aidha, Sera, Mikakati na Mipango ya Taifa iliyozingatiwa katika maandalizi hayo ni pamoja na Dira ya Maendeleo ya Taifa (*Tanzania Development Vision - TDV 2025*); Mpango wa Taswira ya Muda Mrefu wa Taifa (*Long Term Perspective Plan -LTPP 2012-2021*); Mpango wa Tatu wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (*Third Five Year Development Plan - FYDP III 2021/22-2025/26*); Sera ya Taifa ya Kilimo ya 2013; Sera ya Maendeleo ya Ushirika ya 2002; Programu ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo Awamu ya Pili (*Agricultural Sector Development Program Phase II – ASDP II 2017/18 - 2027/28*); Mkakati wa Tasnia ya Korosho Nchini 2013/2014 – 2023/2024 (*Cashewnut Industry Strategy 2013/2014 – 2023/2024*) na Ilani ya CCM ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2020. Aidha, Sheria ya Tasnia ya Korosho Na. 18 ya 2009 (*The Cashewnut Industry Act No. 18, 2009*), Sheria ya Afya ya Mimea na Viuatilifu Na. 4 ya 2020 imezingatiwa.

Vilevile, Mwongozo huu umezingatia mipango na programu za kikanda na kimataifa zinazohusu sekta ya kilimo ikiwemo Programu Kabambe ya Kuendeleza Sekta ya Kilimo Afrika (*CAADP, 2015-2025*); Malengo ya Maendeleo Endelevu (*Sustainable Development Goals-SDGs*) pamoja na itifaki na mikataba mbalimbali ambayo nchi imeridhia kuhusu matumizi salama ya viuatilifu kwa afya ya wanyama, mimea na mazingira (Mkataba wa Rotterdam na Stockholm).

Pia, Mwongozo huu umezingatia vipaumbele vya Wizara ya Kilimo ambavyo ni kuongeza tija na kuweka mkazo kwenye utafiti utakaozingatia ugunduzi wa aina za mbegu bora na mbinu bora za kilimo; kuongeza uzalishaji na usambazaji wa mbegu bora; kuimarisha huduma za ugani; kuimarisha kilimo cha umwagiliaji; kuimarisha upatikanaji wa masoko ya mazao ya kilimo; kuimarisha kilimo anga kwa ajili ya kudhibiti visumbufu; na kuimarisha mifumo ya upatikanaji wa mitaji.

Hivyo, ni matumaini yangu kuwa utekelezaji wa Mwongozo huu utakuwa shirikishi na utaleta manufaa yaliyokusudiwa kwa wadau wote katika Tasnia ya Korosho hapa nchini.

Natanguliza shukrani kwa ushirikiano wenu.

Francis Alfred
MKURUGENZI MKUU

Tarehe 15 Mei, 2023

1.0 UTANGULIZI

Bodi ya Korosho Tanzania (CBT) kwa kushirikiana na Mamlaka za Serikali ngazi ya Mikoa na Wilaya, Taasisi za Serikali na zisizo za Serikali zilizopo kwenye mnyororo wa thamani wa zao la korosho hapa nchini, wakulima na wadau wengine wanaendelea na maandalizi ya uzalishaji wa korosho msimu wa 2023/2024.

Katika msimu huu kama ilivyokuwa msimu wa 2022/2023, Serikali itatoa ruzuku kwenye pembejeo na mabomba yatakayosambazwa na Vyama Vikuu vya Ushirika kwa wakulima. Ruzuku hiyo imelenga kumpunguzia mkulima gharama za uzalishaji wa korosho hapa nchini. **Hivyo, ni muhimu kwa kila mkulima kuweka akiba ya fedha kwa ajili ya kununua viuatilifu sokoni kutosheleza mahitaji yake.**

2.0 MWENENDO WA USAMBAZAJI WA PEMBEJEJO NA UZALISHAJI WA KOROSHO NCHINI

Pembejeo za kilimo hususani viuatilifu na mabomba katika zao la korosho ni muhimu ili kuwawezesha wakulima kuongeza tija na uzalishaji wa korosho ghafi nchini. Kwa misimu ya nyuma kabla ya msimu wa 2018/2019, Serikali ilitoa ruzuku ya 50% ya pembejeo na mabomba isipokuwa msimu wa 2017/2018 ambapo pembejeo zilitolewa bila malipo kwa wakulima. Kuanzia msimu wa mwaka 2018/2019, Serikali haikutoa ruzuku na hivyo wakulima walijigharamia kwa kujipatia pembejeo na mabomba kutoka kwa wasambazaji waliokuwepo sokoni. Wakulima walinunua pembejeo hizo kwa fedha taslimu au mkopo ambao hata hivyo urejeshaji wake ulikuwa siyo wa kuridhisha. Mathalani; msimu wa 2018/2019 hadi msimu wa 2020/2021 Bodi ya Korosho Tanzania, Vyama Vikuu vya Ushirika na Mabenki walikopesha pembejeo kwa wakulima ambayo haikuweza kurejeshwa kwa wakati.

Utaratibu wa wakulima kujigharamia pembejeo ulionekana kutoleta matokeo yaliyokusudiwa. Hii ni kutokana na wakulima wengi kutokuwa na fedha za kununua pembejeo za kutosha kudhibiti visumbufu vya zao la korosho. Kumbukumbu zilizopo Bodi ya Korosho Tanzania zinaonesha kuwa uzalishaji wa korosho ghafi nchini ulipungua kutoka tani 313,826 msimu wa 2017/2018 hadi tani 210,787 msimu wa 2020/2021 kutokana na wakulima kushindwa kudhibiti visumbufu vya zao la korosho.

Uamuzi wa Serikali kurejesha mfumo wa ruzuku kwenye pembejeo na mabomba katika zao la korosho nchini kuanzia msimu wa 2021/2022 uliwezesha uzalishaji wa korosho ghafi kuongezeka kutoka tani 210,787 msimu wa 2020/2021 hadi tani 240,158 msimu wa 2021/2022 sawa na ongezeko la 14%. Hata hivyo, uzalishaji wa korosho ghafi nchini ulipungua kufikia tani 187,360 msimu wa 2022/2023 kutokana na mabadiliko ya hali hewa. Jedwali Na. 1 linaonesha mwenendo wa matumizi ya pembejeo na uzalishaji wa korosho ghafi nchini kuanzia msimu wa 2012/2013 hadi msimu wa 2022/2023.

Jedwali Na. 1: Mwenendo wa Matumizi ya Pembejeo na Uzalishaji wa Korosho ghafi Nchini kuanzia Msimu wa 2012/2013 hadi Msimu wa 2022/2023.

Msimu	Viuatilifu vya Maji	Sulphur ya Unga (Tani)	Uzalishaji wa Korosho Ghafi (Tani)
2012/2013	182,230	5,000	127,947
2013/2014	346,300	5,000	129,823
2014/2015	300,000	8,000	198,114
2015/2016	160,000	10,000	155,245
2016/2017	255,000	15,000	265,238
2017/2018	310,000	18,000	313,826
2018/2019	339,009	12,352	225,154
2019/2020	448,258	8,610	232,682
2020/2021	182,438	8,731	210,787
2021/2022	1,497,354	13,562	240,158
2022/2023	2,683,682	15,014	187,849

NB: Msimu wa 2022/2023 takwimu za uzalishaji wa korosho ghafi ni kwa mujibu taarifa zilizokusanywa hadi tarehe 08 Mei, 2023. Ukusanyaji wa taarifa bado unaendelea hususani kutoka Mikoa Mipya na baadhi ya Wilaya za Mikoa ya Asili ambako wakulima wanabangua na kuuza korosho zilizobanguliwa.

3.0 MADHUMUNI YA MWONGOZO

Mwongozo huu una dhumuni la kutoa maelekezo juu ya utaratibu wa usambazaji wa pembejeo na mabomba kwa wakulima wa korosho msimu wa 2023/2024 ikiwa ni pamoja na kuanisha majukumu ya kila mdau kwenye zoezi hilo.

4.0 MBINU ZILIZOTUMIKA KATIKA UTAYARISHAJI WA MWONGOZO

Mbinu mseto zimetumika katika kufanikisha maandalizi ya Mwongozo huu ikiwa ni pamoja na mapitio ya Mwongozo uliotumika msimu wa 2022/2023. Aidha, makundi mbalimbali ya wadau katika mnyororo wa thamani wa zao la korosho hapa nchini zikiwemo Mamlaka za Serikali ngazi ya Mikoa, ngazi ya Wilaya, Taasisi za Serikali na zisizo za Serikali wameshirikishwa katika uandaaji wa Mwongozo huu. Aidha, kikao kazi cha kupitia rasimu ya kwanza kilihusisha wataalam wa kilimo kutoka Sekretarieti za Mikoa, Taasisi ya Utafiti wa Kilimo Tanzania Kituo cha Naliendele (TARI Naliendele), Mamlaka ya Usimamizi wa Afya ya Mimea na Viuatilifu Tanzania (TPHPA), Tume ya Maendeleo ya Ushirika Tanzania (TCDC) na Bodi ya Korosho Tanzania (CBT). Hivyo, ni matumaini ya Serikali kuwa utekelezaji wa Mwongozo huu utakuwa shirikishi na utaleta manufaa yaliyokusudiwa kwa wadau wote katika Tasnia ya Korosho hapa nchini.

5.0 UPATIKANAJI WA PEMBEJEO MSIMU WA 2023/2024

Pembejeo za ruzuku za zao la korosho kwa ajili ya msimu wa 2023/2024 zimeagizwa na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika (Korosho Cooperative Joint Enterprise Limited). Vyama hivyo ni MAMCU Ltd na TANECU Ltd

kutoka Mkoa wa Mtwara, RUNALI na LMCU kutoka Mkoa wa Lindi, TAMCU Ltd kutoka Mkoa wa Ruvuma na CORECU Ltd kutoka Mkoa wa Pwani. Kampuni hii inatekeleza shughuli zake hususani uagizaji wa pembejeo chini ya usimamizi wa karibu wa CBT, TCDC, TARI Naliendele na TPHPA.

Zoezi la kuwapata wazabuni lilianza Aprili, 2022 ambapo hadi kufikia tarehe 15 Oktoba, 2022 Kampuni ilifunga mkataba na makampuni 18 kwa ajili ya kusambaza pembejeo *sulphur* ya unga tani 49,000, viutilifu vya maji lita 3,180,000 mabomba 5,250 na magunia 4,600,000. Jedwali Na. 2 linaonesha wazabuni na kiasi cha bidhaa wanazotakiwa kusambaza msimu wa 2023/2024 kwa mujibu wa mikataba.

Jedwali Na. 2: Wazabuni na kiasi cha pembejeo, mabomba na magunia msimu wa 2023/2024.

Na.	Aina ya Pembejeo	Wazabuni	Jina la Biashara la Kiuatilifu	Kipimo	Kiasi
1	Sulphur ya unga kwa ajili ya kuzuia ugonjwa wa ubwiriunga	Suba Agro	Sulphur Dangoti	Tani	4,000
		Bens Agrostar	Bens Sulphur	Tani	4,000
		JM Traders	Kings Sulphur	Tani	2,000
		Mohamed Enterprise	Simba Sulphur	Tani	30,000
		Bajuta International	Basulphur	Tani	9,000
		Jumla Ndogo			49,000
2	Viuatilifu vya sumu kwa ajili ya kudhibiti mbu wa mikoroshu	Bens Agrostar	Tegata	Lita	50,000
		Sabuba	Duduba	Lita	250,000
		JM Traders	Joninja	Lita	200,000
		Suba Agro	Subachlor	Lita	100,000
		Jumla Ndogo			600,000
3	Viuatilifu vya sumu kwa ajili ya kudhibiti vidung'ata wa mikoroshu	Green Life	Tegata	Lita	200,000
		Jumla Ndogo			200,000
4	Viuatilifu vya Maji ya kudhibiti ubwiriunga na blaiti (<i>Duo purpose</i>)	Bens Agrostar	Indazole	Lita	400,000
		Bajuta Int'l	Batricaona	Lita	400,000
		Suba Agro	Subatex	Lita	300,000
		Meru Agro	Metax	Lita	200,000
		Global	Bravia	Lita	230,000
		Jumla Ndogo			1,530,000
5	Viuatilifu vya maji ya kudhibiti ubwiriunga (<i>Single purpose</i>)	Bens Agrostar	Bensvil	Lita	100,000
		Sabuba	Badimenol	Lita	150,000
		Meru Agro	Pacha	Lita	150,000
		Faham Africa	Falvil	Lita	100,000
		Positive Int'l	Snowvil	Lita	50,000
		Jumla Ndogo			550,000
6	Viuatilifu vya maji ya kudhibiti blaiti (<i>Single purpose</i>)	Meru Agro	Agrozeb Gold	Kg	100,000
		Jumla Ndogo			100,000
7	Viuatilifu vya maji ya kudhibiti chule.	Bajuta Int'l	Bacox	Kg	200,000
		Jumla Ndogo			200,000
		Jumla Kuu - Viuatilifu vya Maji		Lita/Kg	3,180,000
8	Mabomba	Meru Agro	Pulmic	Idadi	3,000
		Nodo	Warrior	Idadi	1,500
		EMM Mazao	Cifareli	Idadi	250
		Multi Agro	Mams Mist & Dust	Idadi	500
		Jumla Ndogo			5,250
9	Magunia	Ascerics	Jute bag	Idadi	500,000
		JV Nyamanolo	Jute bag	Idadi	2,700,000
		Segax Group	Jute bag	Idadi	700,000
		Masmos	Jute bag	Idadi	700,000
		Jumla Ndogo			4,600,000

6.0 UDHIBITI WA UBORA WA PEMBEJEO

Udhibiti wa ubora wa pembejeo utazingatia taratibu, miongozo, kanuni na sheria kutoka TPHPA. Aidha, kwa lengo la kujiridhisha na ubora wa pembejeo kabla ya kusambazwa kwa wakulima Kampuni ya Pamoja itachukua sampuli kwa kila toleo (*Batch No.*) la viuatilifu na kwenda kupima TPHPA. Pembejeo zitakazokidhi ubora ndizo zitakazosambazwa kwa wakulima na zile zitazokuwa chini ya kiwango sheria itachukua mkondo wake.

Sambamba na hilo, TARI Naliendele kwa kushirikiana na Bodi ya Korosho Tanzania na Halmashauri imeteua mashamba ya mfano kutoka kwa wakulima kwa kuzingatia jiografia ya kanda zinazolima korosho nchini kwa mikoa ya Mtwara, Lindi, Ruvuma na Pwani. Mashamba hayo yatatumia pembejeo zinazotolewa na Serikali kwa wakulima nchini. Lengo ni kuonesha kwa vitendo matumizi sahihi na salama ya viuatilifu hivyo kama njia mojawapo ya kujenga hamasa kwa wakulima kuvitumia.

7.0 GHALA KUU ZA PEMBEJEO

Kampuni ya Pamoja imeandaa ghala kuu tatu za kupokelea na kuhifadhi pembejeo kabla ya kusambaza kwa wakulima ambazo zipo Mtwara Mjini, Lindi Mjini na Kibiti Mjini kwa Mkoa wa Pwani chini ya uendeshaji wa Meneja Dhamana Kampuni ya ACE Global. Ghala Kuu la Mtwara Mjini litapokea na kuhifadhi pembejeo za Mkoa wa Mtwara huku ghala kuu la Lindi Mjini likipokea na kuhifadhi pembejeo za Mkoa wa Lindi na Mkoa wa Ruvuma. Ghala Kuu la Kibiti litapokea na kuhifadhi pembejeo za Mkoa wa Pwani, Mkoa wa Tanga na mikoa mipya.

8.0 USAFIRISHAJI WA PEMBEJEO

Wazabuni watasafirisha pembejeo hadi kwenye ghala kuu kadri watakavyoelekezwa na Kampuni ya Pamoja. Jukumu la kusafirisha pembejeo kutoka ghala kuu kwenda vituo vya kugawa pembejeo ni la Vyama Vikuu vya Ushirika vya Mkoa husika kwa mikoa ya Mtwara, Lindi, Ruvuma, Pwani na Tanga na Halmashauri husika kwa mikoa mipya. Kila Chama Kikuu cha Ushirika kutoka mikoa tajwa kitatakiwa kuwa na makampuni ya usafirishaji yasiyozidi mawili yenye uhakika wa gari nyingi imara na salama wakati wa zoezi la usambazaji.

9.0 MFUMO WA KIDIJITALI WA UGAWAJI WA PEMBEJEO

Mfumo utakaotumika kugawa pembejeo na mabomba kwa wakulima msimu wa 2023/2024 ni wa kielektroniki utakaotumia programu maalum ya kidijitali (*Digital Platform*). Kupitia mfumo huo, wadau muhimu wakiwemo wakulima, AMCOS, Vyama Vikuu vya Ushirika na Wasafirishaji watasajiliwa. Aidha, mfumo huu utaratibu takwimu za usambazaji (*Stock movement*) na ugawaji wa pembejeo kwa wakulima kupitia QR code zitazoambatana na pembejeo wakati wa usambazaji.

10.0 USAJILI WA VITUO VYA KUGAWA PEMBEJEO

CBT kwa kushirikiana na Halmashauri na vyama vikuu vya ushirika zitasajili vituo vitakavyotumika kupokea na kugawa pembejeo kwa wakulima. Vituo hivi ni AMCOS zenye ghala zinazokidhi viwango na pia miundombinu ya barabara inayofikika kwa urahisi pamoja na upatikanaji wa mtandao wa *internet*. Aidha, ili kuwa na ufanisi wakati wa usimamizi na ufuatiliaji ni vizuri kuwa na vituo kulingana na jiografia ya maeneo yanayolima korosho ndani ya Halmashauri husika.

11.0 UTARATIBU WA UGAWAJI WA PEMBEJEO

11.1 Usajili/Uhuishaji wa Kanzidata ya Wakulima

Ugawaji wa pembejeo kwa wakulima utafanyika kwa wale watakaokuwa wamesajiliwa kupitia njia kuu mbili ambazo ni:-

- i. Wakulima watakaokuwa wamesajiliwa katika mfumo wa kigijitali kupitia *CBT Tool App*. Mfumo huo unachukua taarifa muhimu zikiwemo idadi wa mikorosho, ukubwa wa shamba, picha ya mkulima na alama za vidole; na hatimaye kutoa namba maalum (*Unique number*); na
- ii. Kupitia Kitabu/Daftari Maalumu la Usajili wa Wakulima lililotolewa na Bodi ya Korosho Tanzania ambapo mkulima atachukuliwa taarifa zake muhimu za shamba na kuthibitishwa na Mamlaka za Vijiji; Kata na Halmashauri na hatimaye taarifa zao kuingizwa katika mfumo ambapo mkulima atatumiwa namba maalum.

Namba maalum pamoja na mambo mengine ndiyo itakayotumiwa na mkulima kupata pembejeo za ruzuku za korosho msimu wa 2023/2024.

11.2 Mgao na Ugawaji wa Pembejeo kwa Wakulima

Mgao wa pembejeo hususani viuatilifu umezingatia takwimu za usajili wa wakulima ambazo ni idadi ya mikorosho. Hata hivyo, kutokana na mahitaji halisi ya pembejeo kwa wakulima kutoendana na mpango wa ruzuku wa Serikali uwiano kutoka kwenye takwimu hizo utatumika kuonesha mgao halisi wa viuatilifu hadi kwa mkulima mmoja mmoja. Taarifa ya mgao huo utaonekana kwenye orodha itakayobandikwa kwenye ofisi za Serikali za Vijiji na AMCOS.

Hivyo basi, ni muhimu kwa wakulima kufahamishwa kwamba ruzuku inayotolewa na Serikali ni mchango wake katika kumpunguzia mkulima gharama za kuzalisha korosho nchini. Kila mkulima anapaswa kuweka akiba ya fedha kwa ajili ya shughuli za maandalizi ya shamba la mikorosho ikiwemo kununua viuatilifu sokoni vya kutosheleza mahitaji yake.

Kwa upande wa utaratibu wa ugawaji, mkulima atatakiwa kwenda kwenye AMCOS kupokea pembejeo za ruzuku akiwa na namba maalum aliyotumiwa mara baada ya

kusajiliwa au kuhuishiwa taarifa zake kwenye kanzidata ya wakulima wa korosho nchini. Katibu Mkuu wa AMCOS atatakiwa kuhakiki namba ya mkulima kabla ya kumpatia huduma na baada ya kujiridhisha ataandaa pembejeo ikiambatana na QR code kwa ajili ya kumkabidhi.

12.0 JINSI MFUMO WA KIDIJITALI UTAKAVYOFANYA KAZI

Usambazaji na ugawaji wa pembejeo za ruzuku za zao la korosho kwa mfumo wa kidijitali katika msimu wa 2023/2024 utazingatia utaratibu ufuatao:-

- i. Wazabuni wataingiza pembejeo nchini kwa mujibu wa mikataba baina yao na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika. Pembejeo hizo zitawasilishwa kwenye ghala kuu zilizopo Mtwara Mjini, Lindi Mjini na Kibiti Mjini Mkoa wa Pwani chini ya meneja dhamana kampuni ya *ACE Global*.
- ii. Bodi ya Korosho Tanzania kwa kushirikiana Vyama Vikuu vya Ushirika na Halmashauri husika zitasajili ghala za AMCOS kwa ajili ya kugawa pembejeo kwa wakulima.
- iii. Wakulima watasajiliwa kwenye kanzidata ya kielektroniki na kupatiwa namba maalum ambazo watazitemia kuchukua pembejeo kutoka AMCOS.
- iv. Majina ya wakulima waliosajiliwa itabandikwa kwenye Ofisi za Serikali za Vijiji na AMCOS ndani ya eneo husika.
- v. Vyama Vikuu vya Ushirika vitasafirisha pembejeo zikiambatana na QR code kutoka ghala kuu kwenda AMCOS.
- vi. AMCOS itatumia mfumo wa kidijitali kugawa pembejeo zenye QR code kwa wakulima kupitia namba maalum.
- vii. Kwa upande wa mabomba Mkulima atatakiwa kuchangia nusu ya gharama kama inavyoonekana kwenye **Jedwali Na. 3** hapo chini.

NB: Endapo itatokea changamoto ya kimtandao (*Network/internet failure*) itakayothibitishwa na Afisa Msimamizi ngazi ya Halmashauri Katibu Mkuu wa AMCOS atatakiwa kutumia fomu maalum ya kugawa pembejeo itakayotolewa na Bodi ya Korosho Tanzania.

Jedwali Na. 3: Bei ya soko ya bomba na nusu yake ambayo mkulima anatakiwa kuchangia.

Na.	Mzabuni	Chapa ya Bomba	Bei ya Soko (Tshs.)	Nusu ya Bei ya Soko (Tshs)
1	Meru Agro	Pulmic take control	1,195,000.00	597,500.00
2	Faham Africa	Shogun	780,000.00	390,000.00
3	EMM Mazao	Cifareli (China)	550,000.00	275,000.00
		Cifareli (Italy)	2,040,000.00	1,020,000.00
4	Nodo	Warrior	600,000.00	300,000.00
	Multi Agro	Mams Mist & Dust	610,000.00	305,000.00

13.0 UTOAJI WA ADHABU

Utekelezaji wa Mwongozo huu utazingatia Sheria na Kanuni za Tanzania ikiwemo Sheria ya Tasnia ya Korosho Na. 18 ya Mwaka 2009 na Kanuni zake za Mwaka 2010; Sheria ya Uhujumu Uchumi Na. 06 ya mwaka 2016. Wadau wote wanapaswa kuzingatia Sheria hizo pamoja nyinginezo ndani ya nchi ili kuhakikisha wanatekeleza majukumu yaliyoainishwa katika Mwongozo huu. Vitendo vyovyote vitakavyobainika kuwa vina lengo la kukwamisha utaratibu wa ugawaji wa pembejeo kwa mtu yeyote hatua kali za kisheria zitachukuliwa dhidi yake.

14.0 USIMAMIZI, UFUATILIAJI NA TATHMINI

Jukumu la kusimamia na kufuatilia mwenendo wa zoezi zima la usambazaji wa pembejeo ni la ngazi zote kuanzia Serikali Kuu, Mikoa na Wilaya. Aidha, ili kuwa na ufanisi kutakuwa na Kamati ya Kitaifa ambayo chini yake kila Mkoa utakuwa na kikosi kazi cha kusimamia na kufuatilia mwenendo nzima wa usambazaji na ugawaji wa pembejeo za ruzuku kwa wakulima.

14.1 Muundo wa Kamati ya Kitaifa

Kamati ya Kitaifa ya usimamizi na ufuatiliaji wa usambazaji wa pembejeo za ruzuku za zao la korosho kwa wakulima msimu wa 2023/2024 itahusisha taasisi kama ifuatavyo:-

- Bodi ya Korosho Tanzania – Mwenyekiti
- TARI Naliendele – Katibu
- Tume ya Maendeleo ya Ushirika Tanzania – Mjumbe
- Mamlaka ya Udhhibiti wa Afya ya Mimea na Viuatilifu Tanzania – Mjumbe
- Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika - Mjumbe

NB: Kamati hii itakuwa ikikutana kila baada ya wiki mbili katika kipindi chote cha usambazaji kwa lengo la kupokea na kupitia taarifa za utekelezaji wa zoezi la usambazaji wa pembejeo za ruzuku za zao la korosho msimu wa 2023/2024.

14.2 Muundo wa Kikosi Kazi cha Mkoa

Kikosi kazi cha Mkoa kwa ajili ya kusimamia na kufuatilia usambazaji na ugawaji wa pembejeo za ruzuku kwa wakulima msimu wa 2023/2024 ndani ya Mkoa kitahusisha:-

- Sekretarieti ya Mkoa – Mwenyekiti
- Kamati ya Ulinzi na Usalama ya Mkoa – Mjumbe
- Vyama Vikuu vya Ushirika – Mjumbe
- TAKUKURU Mkoa - Mjumbe

15.0 UGHARAMIAJI KWA WANAOHUSIKA NA USIMAMIZI NA UFUATILIAJI

Kwa kuwa wahusika katika shughuli za usambazaji wa pembejeo kwa namna moja ama nyingine ni wanufaika (*Beneficiaries*) wa zao la korosho hapa nchini; kila kamati itatakiwa kujigharamia ili kuweza kufikia malengo ya uzalishaji wa korosho ghafi tani 400,000 msimu wa 2023/2024 na tani 700,000 ifikapo mwaka 2025/2026.

17.0 UGHARAMIAJI WA SHUGHULI ZA USAMBAZAJI NA UGAWAJI

Shughuli ya usafirishaji wa pembejeo kutoka ghala kuu kwenda Vyama vya Msingi ikiwa ni pamoja na kuhakikisha usalama wa mzigo na gharama zote zinazohusika zitalipwa na Chama Kikuu cha Ushirika husika. Kwa upande wa shughuli ya ugawaji ikiwa ni pamoja na gharama za ulinzi zitalipwa na Chama cha Msingi husika. Aidha, shughuli zote za ushirika zitafanyika chini ya usimamizi wa vyama vikuu, Afisa Ushirika Wilaya na Mraji Msaidizi wa mkoa husika.

18.0 UTARATIBU WA KUPOKEA NA KUSHUGHULIKIA MALALAMIKO

Endapo kutatokea malalamiko yoyote juu ya usambazaji na ugawaji wa pembejeo za ruzuku za zao la korosho yawasilishwe na kushughulikiwa kulingana na ngazi za utekelezaji kuanzia AMCOS, Halmashauri, Chama Kikuu cha Ushirika, Mkoa na Bodi ya Korosho Tanzania. Aidha, Bodi ya Korosho Tanzania imeandaa namba ya simu ya bure ambayo ni **0 8 0 0 1 1 2 1 5 9** kwa ajili ya kupokea malalamiko na kuyashughulikia kulingana na ngazi husika.

18.0 MGAWANYO WA MAJUKUMU

Ili kuhakikisha zoezi la ugawaji wa pembejeo na mabomba katika zao la korosho msimu wa 2023/2024 linafanikiwa, majukumu ya kiutendaji na kitaasisi yamegawanywa kama ilivyoielezwa hapo chini: -

18.1 Wizara ya Kilimo

- (i) Kutenga bajeti kwa ajili ya kugharamia mpango wa ruzuku ya pembejeo za zao la korosho;
- (ii) Kutoa na kusimamia miongozo ya kisera juu ya ununuzi na usambazaji wa pembejeo, mabomba na magunia katika zao la korosho;
- (iii) Kufuatilia upatikanaji wa fedha kwa ajili ya kulipia gharama ya pembejeo zitakazosambazwa kwa wakulima; na
- (iv) Kushughulikia masuala mengine yatakayohitaji maamuzi ya Wizara juu ya pembejeo za ruzuku za zao la korosho

18.2 Sekretarieti za Mikoa

- (i) Kushirikiana na Bodi ya Korosho Tanzania katika kusimamia na kuhamasisha wakulima kujisajili ikiwa ni pamoja na kuhuisha taarifa zao zilizopo kwenye kanzidata

- (ii) Kuratibu mgao wa pembejeo na mabomba ya zao la korosho kwenye Halmashauri ndani ya Mkoa;
- (iii) Kuratibu shughuli za kikosi kazi cha Mkoa kwenye usimamizi na ufuatiliaji wa zoezi la usambazaji wa pembejeo za ruzuku za zao la korosho;
- (iv) Kuchukua hatua za kisheria kwa mtu yeyote atakayebainika kukiuka utaratibu wa usambazaji na ugawaji wa pembejeo na mabomba kupitia Vyama Vikuu vya Ushirika; na
- (v) Kuhakikisha uwepo wa vituo vya kugawa pembejeo kwa wakulima kupitia AMCOS.

18.3 Bodi ya Korosho Tanzania

- (i) Kuhuisha na kusajili wakulima wa zao la korosho nchini;
- (ii) Kuunda na kuratibu utendaji kazi wa Kamati ya Kitaifa usimamizi na usambazaji wa pembejeo za ruzuku;
- (iii) Kufuatilia utekelezaji wa mikataba ya pembejeo, mabomba na magunia iliyofungwa kati ya wazabuni na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika;
- (iv) Kuhakikisha pembejeo, mabomba na magunia yanawafikia wakulima kwa wakati;
- (v) Kufuatilia, kukusanya, kuchambua, kutunza na kusambaza taarifa zinazohusu upatikanaji na usambazaji wa pembejeo za zao la korosho;
- (vi) Kusimamia na kufuatilia ulipaji wa madeni ya pembejeo kwa wazabuni;
- (vii) Kuratibu mafunzo ya mfumo wa usambazaji na ugawaji wa pembejeo na mabomba kwa AMCOS zilizoteuliwa kutekeleza shughuli hiyo; na
- (viii) Kuratibu mafunzo ya matumizi sahihi na salama ya viuatilifu kwa maafisa ugani, wapuliziaji na wakulima.

18.4 Tume ya Maendeleo ya Ushirika Tanzania

- (i) Kutoa waraka unaoainisha wajibu wa Vyama vya Ushirika husika katika kutekeleza maelekezo ya Serikali juu ya uagizaji na usambazaji wa pembejeo na mabomba kwa wakulima msimu wa 2023/2024;
- (ii) Kufuatilia utekelezaji wa mikataba kati ya wazabuni na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika; na
- (iii) Kusimamia usambazaji na ugawaji wa pembejeo na mabomba kwenye AMCOS.

18.5 Halmashauri

- (i) Kukusanya taarifa za makadirio ya mahitaji ya pembejeo kutoka kwa wakulima;
- (ii) Kushirikiana na Bodi ya Korosho Tanzania kusajili na kuhuisha kanzidata ya wakulima wa korosho;
- (iii) Kushirikiana na Bodi ya Korosho Tanzania kusajili vituo (AMCOS) vya kugawa pembejeo kwa wakulima;

- (iv) Kusimamia AMCOS hususani wakati wa mapokezi, usambazaji na ugawaji wa pembejeo kwa wakulima;
- (v) Kusimamia na kutoa mafunzo ya matumizi sahihi na salama ya pembejeo kwa wakulima; na
- (vi) Kuchukua hatua za kisheria kwa mtu yeyote atakayebainika kukiuka taratibu za ugawaji wa pembejeo ikiwa ni pamoja na kutoa taarifa kwenye mamlaka husika.

18.6 Vyama Vikuu vya Ushirika

- (i) Kufanya manunuzi ya pembejeo, mabomba na magunia kupitia Kampuni ya Pamoja kwa kuzingatia taratibu, miongozo, kanuni na sheria zilizopo;
- (ii) Kuandaa nyaraka za mapokezi na usambazaji wa pembejeo, mabomba na magunia;
- (iii) Kuandaa ghala za kupokelea pembejeo, mabomba na magunia kutoka kwa wazabuni;
- (iv) Kupokea pembejeo, mabomba na magunia kutoka kwa wazabuni;
- (v) Kusafirisha pembejeo, mabomba na magunia kutoka ghala kuu kwenda vituo vya ugawaji;
- (vi) Kusimamia na kufuatilia usambazaji na ugawaji wa pembejeo, mabomba na magunia;
- (vii) Kutunza kumbukumbu zote za uagizaji, usambazaji na ugawaji wa pembejeo, mabomba na magunia;
- (viii) Kupitia na kuhakiki nyaraka/ankara za madai kwa lengo la kujiridhisha na usahihi wake kabla ya kuwalipa wazabuni; na
- (ix) Kulipa wazabuni na watoa huduma wengine kwa kuzingatia mikataba.

18.7 Vyama vya Ushirika vya Msingi

- (i) Kusajili ghala litakalotumika kupokea na kugawa pembejeo, mabomba na magunia;
- (ii) Kupokea mafunzo ya mfumo wa ugawaji wa pembejeo na mabomba;
- (iii) Kupokea pembejeo na kugawa kwa wakulima kwa kuzingatia utaratibu uliowekwa; na
- (iv) Kutunza kumbukumbu za pembejeo zilizopokelewa na kugawiwa kwa wakulima.

18.8 TARI Naliendele

- (i) Kuthibitisha na kufuatilia matumizi sahihi ya pembejeo husika kwenye zao la korosho;
- (ii) Kufuatilia mwenendo wa uzalishaji wa korosho na hali ya hewa na kutoa ushauri wa kitaalam juu matumizi ya viuatilifu;
- (iii) Kutoa mapendekezo ya pembejeo na mabomba yanayofaa kuagizwa na kusambazwa kwa wakulima;
- (iv) Kutoa ushauri wa kitaalam kwenye Kamati ya Ununuzi wa Pamoja wa pembejeo, mabomba na magunia; na

- (v) Kushirikiana na CBT, TPHPA kuendesha mafunzo ya matumizi sahihi na salama ya viuatilifu kwa maafisa ugani, wapuliziaji na wakulima.

18.9 Mamlaka ya Udhhibiti wa Afya ya Mimea na Viuatilifu Tanzania (TPHPA)

- (i) Kuainisha viambata amilifu (*Active ingredients*) kwenye viuatilifu vya zao la korosho kwa lengo la kulinda viwango na ubora;
- (ii) Kutoa mafunzo ya matumizi sahihi na salama ya viuatilifu kwa Maafisa Kilimo, AMCOS, Wapuliziaji na Wakulima; na
- (iii) Kufanya ukaguzi mara kwa mara wa viuatilifu vya korosho vinavyotumika nchini na kuchukua hatua pale sheria husika inapokiukwa.

18.10 Kamati ya Kitaifa ya Usimamizi wa Pembejeo za Ruzuku za Korosho

- i. Kujiridhisha na ubora wa pembejeo kabla ya kukabidhiwa kwa Vyama Vikuu vya Ushirika;
- ii. Kufuatilia zoezi la mapokezi, usambazaji na ugawaji wa pembejeo na magunia; na
- iii. Kudhibiti mianya yoyote ya ubadhirifu inayoweza kuibuka wakati wa usambazaji na ugawaji wa pembejeo kwa wakulima.

18.11 Kikosi Kazi cha Mkoa

- i. Kusimamia na kufuatilia usambazaji na ugawaji wa pembejeo katika Halmashauri ndani ya Mkoa;
- ii. Kutoa ushauri/mapendekezo ya maboresho ya mfumo unaotumika katika ugawaji wa pembejeo kwa kamati ya Kitaifa ya usimamizi wa pembejeo na
- iii. Kuchukua hatua za kisheria kwa yeyote atakayehujumu zoezi la usambazaji wa pembejeo, mabomba na magunia.

18.12 Kamati ya Pembejeo ya Wilaya

- (i) Kusimamia na kufuatilia zoezi zima la ugawaji wa pembejeo kwa wakulima; na
- (ii) Kuchukua hatua za kisheria kwa mtu yeyote atakayebainika kukiuka taratibu za ugawaji wa pembejeo.

18.13 Wazabuni wa Pembejeo

- (i) Kuagiza na kusambaza pembejeo kwa mujibu wa mkataba baina yake na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika;
- (ii) Kuingiza Viuatilifu vinavyokidhi viwango vya ubora kulingana na matakwa ya mamlaka ya Udhhibiti wa Afya ya mimea na Viuatilifu Tanzania (TPHPA).
- (iii) Kuwasilisha kwa Bodi ya Korosho Tanzania na TCDC nakala za nyaraka za makabidhiano ya viuatilifu aliyoyafanya kwa Kampuni ya Pamoja;
- (iv) Kuwasilisha hati za madai kwa Kampuni ya Pamoja;
- (v) Kugharamia mafunzo ya matumizi sahihi na salama ya pembejeo yanayoratibiwa na Bodi ya Korosho Tanzania kwa kushirikiana na TARI Naliendele; na

- (vi) Kuhamasisha wakulima juu ya matumizi sahihi na salama ya pembejeo zinazosambazwa kwa mujibu wa mkataba baina yake na Kampuni ya Pamoja ya Vyama Vikuu vya Ushirika.

18.14 Wakulima wa Korosho

- (i) Kuhakikisha kuwa amesajiliwa na amehuishia taarifa zake kwenye kanzidata ya wakulima wa korosho iliyopo Bodi ya Korosho Tanzania;
- (ii) Kuhakikisha kuwa shamba lake ni safi;
- (iii) Kusaini fomu ya kukiri kuchukua pembejeo wakati wa kukabidhiwa pembejeo;
- (iv) Kutumia pembejeo kwa usahihi, yaani kutimiza idadi ya mipulizo inayotakiwa na kutumia viwango na vipimo sahihi kama inavyoelekezwa na mtaalam wa kilimo (Afisa Kilimo) aliyepo katika eneo lake;
- (v) Kutunza kumbukumbu za matumizi ya pembejeo kwa kuandika kwenye daftari na kutunza nyaraka za uchukuaaji wa viuatilifu na mabomba kutoka kwenye Kamati ya Pembejeo ya Kijiji; na
- (vi) Kutoa taarifa kwa Afisa Kilimo wa Kata juu ya ukiukwaji wowote wa Mwongozo huu.

18.15 Taasisi za Fedha

- (i) Kutoa huduma za kifedha kwa wadau wa korosho nchini ikiwa ni pamoja na wakulima na wazabuni wa pembejeo; na
- (ii) Kutoa elimu ya huduma za kifedha kwa wadau wa korosho ikiwa ni pamoja na wakulima na wazabuni wa pembejeo.

18.16 Waandishi wa Habari

- (i) Kuhabarisha umma juu ya taarifa za upatikanaji, usambazaji, ugawaji na matumizi ya pembejeo za korosho.

19.0 WAJIBU WA PAMOJA

- (ii) Kuhakikisha majukumu haya yanatekelezwa kwa kuzingatia sera na sheria za nchi;
- (iii) Kutoa taarifa mapema kuhusu suala lolote ambalo litakwamisha utekelezaji wa mpango huu.
- (iv) Kuhakikisha pembejeo zinamnufaisha mkulima kama mtumiaji wa mwisho na sio mtu wa kati.
- (v) Kuhakikisha kila mdau husika anatimiza wajibu wake.

20.0 MUDA WA UTEKELEZAJI

Utekelezaji wa Mwongozo huu utakuwa kuanzia tarehe ya kutolewa kwa Mwongozo huu hadi kipindi chote cha msimu wa mwaka 2023/2024.

21.0 ILANI

Serikali haitawajibika kwa namna yoyote ile kwa mdau ambaye hatazingatia utaratibu uliowekwa kwenye Mwongozo huu.

22.0 HITIMISHO

Serikali imeamua kuendelea kutoa ruzuku ya pembejeo za korosho kwa wakulima nchini ili waweze kuongeza tija na uzalishaji wa korosho ghafi nchini. Hii ni kutokana na mchango mkubwa wa zao la korosho kwenye pato la mkulima na Taifa kwa ujumla. Hivyo basi, ni wajibu wa wadau wote wanaohusika kutekeleza majukumu yao kikamilifu ili kufikia malengo yaliyokusudiwa. Aidha, Serikali inahimiza ushirikiano wa wadau katika ngazi zote ili kuhakikisha kuwa mpango huu wa ruzuku unatekelezwa kwa ufanisi. Mwisho, ingawa siyo kwa umuhimu, Mwongozo huu unaweza kufanyiwa maboresho wakati wowote kulingana na mahitaji kwa ajili ya kufanikisha utekelezaji wa mpango wa ruzuku.